

Prof. dr Josip Poljak

1882—1962

U vrijeme dok su se naše pećine i jame otkrivale u sve većem broju i dok je pomalo s njihovih tamnih otvora skidan veo tajanstvenosti, javlja se geolog dr Josip Poljak. Za razliku od njegovih predhodnika - istraživača pećina i jama, njegova istraživanja postaju nešto određeno i definitivno završeno. U njegovim opisima ne nalazimo više riječi "fantastično", "tajanstveno" i "mistično". On u podzemlje nije ulazio sa slabim svjetlom baklje, već s karbidnom lampom, kompasom, mjeračem vrpcom, priborom za crtanje i fotografskim aparatom. Resultate njegovih istraživanja nalazimo danas u brojnim studijama, stručnim radovima i popularnim člancima.

Za čovjeka, koji je kao stručnjak geolog i kao ljubitelj prirode savolio Velebit, nije ništa čudno, da je velik dio svog života posvetio baš kršu, krškim problemima i fenomenima. Kada je godine 1910. formiran Odbor za istraživanje spilja unutar Geološkog povjerenstva Kraljevine Hrvatske i Slavonije, J. Poljaku povjereno je istraživanje spilja u Hrvatskoj. Već je njegova disertacija obradivala problematiku krša, dok naslevi njegovih radova, kao na primjer "Izveštaj o istraživanju pećina u god. 1912 i 1913", "Pećine Hrvatskog krša" i "Pećine okolice Ogulina, Velike Paklenice i Zameta" - najrječitije govore o tome, koliko je dr. J. Poljak poklanjao pažnje istraživanju podzemlja u kršu.

Ako danas promatramo naše nacрте i uspoređujemo ih s njegovima, vidjet ćemo, da su njegovi nacrti uglavnom šematski (što je i sam naglašavao u nekim radovima). Više od nacрта vrijedna su njegova tumačenja postanka pećina i jama, pri čemu je obilato koristio svoje geološko znanje i speleološko iskustvo. Kako su prolazili deseci godina rada u kršu, tako je postajao sve odličniji poznavalac njegovih fenomena. On prvi upozorava na potrebu čuvanja i zaštite krške prirode od razaranja.

Bio je majstor fotografske tehnike, pa nam je ostavio u svojim radovima i člancima velik broj izvanrednih speleoloških fotografija, koje su u počecima njegovih istraživanja bile prava rijetkost i neobičnost za širu javnost.

Iza oslobođenja zemlje dr. Josip Poljak dao je golem prilog izgradnji nove Jugoslavije. Svoje veliko geološko zanimanje i poznavanje problematike krša obilato je koristio kod stvaranja projekata za naše velike hidroenergetske sisteme. Gotove nema ni ti jedne do sada izgrađene centrale u našem kršu, u kojoj nije sudjelovao svojim radom i dr. Poljak.

Osnivanjem Speleološkog društva Hrvatske u Zagrebu krajem 1954. godine dr. Josip Poljak, kao nestor hrvatskih speleologa, postaje njegov prvi predsjednik. No na našu veliku žalost bolest ga je ometala da aktivno nastavi sa svojim speleološkim radom. No još za svog života, o brojnim rezultatima speleoloških istraživanja i o mnogim pećinama, koje nije detaljno istražio, obavijestio je mlađe speleologe, koji će nastaviti njegovo djelo.

Rezultati njegovog skromnog rada poznati su ne samo stručnjacima, već i brojnim planinarima i ljubiteljima prirode. Doživjeti 79 godina, a od toga preko 50 u aktivnom radu, zaista je mnogo i rijetko. A kada je još tih 50 godina ispunjeno s toliko mnogo rezultata i uspjeha, saznanje o gubitku dr. Josipa Poljaka je još teže, kako za nas speleologe, tako i za čitavu našu zajednicu.

Božičević Srećko

